

Graeme Simson

EL PROJECTE ROSIE

Traducció d'Imma Falcó

La Campana

Títol original: *The Rosie Project*
© Graeme Simsion, 2013

1a edició: octubre del 2013

© de la traducció, Imma Falcó
© Edicions La Campana
Avenir, 49, baixos
08021 Barcelona
Tel.: 93 453 16 65 / Fax: 93 451 89 18
campana@edicionslacampana.cat
www.edicionslacampana.cat

Disseny de la coberta: Zink Comunicació
Basat en un disseny de WH Chong

ISBN: 978-84-96735-91-0
Dipòsit legal: B. 22.641 - 2013
Fotocomposició: EdiGestió (Barcelona)
Imprès a Romanyà/Valls. Capellades (Barcelona)

Al Rod i la Lynette

1

Em sembla que he trobat una solució al Problema Dona per Tota la Vida. Com passa amb molts dels grans avenços de la ciència, vist amb perspectiva, la resposta era òbvia. Però si no hagués sigut per tot un seguit de fets imprevistos, és poc probable que l'hagués arribat a trobar mai.

Aquesta successió de fets va començar el dia que el Gene em va insistir que donés una conferència sobre la síndrome d'Asperger que s'havia compromès a fer ell. L'horari era summament inoportú. El procés de preparació de la conferència podia coincidir cronològicament amb la ingesta del dinar, però, aquella tarda en concret, tenia programats noranta-quatre minuts per fer neteja del lavabo. Havia de triar entre tres opcions, cap de les tres satisfactòria.

1. Fer el lavabo després de la conferència, cosa que comportava pèrdua de son i consegüentment una reducció del rendiment físic i mental.
2. Reprogramar la neteja per al dimarts següent, cosa que comportava un període de vuit dies d'higiene deficitària del lavabo, amb el consegüent risc de malaltia.
3. Negar-me a donar la conferència, amb el consegüent perjudici de la meva amistat amb el Gene.

Li vaig plantejar el meu dilema al Gene i, com sempre, va trobar una solució alternativa.

–Don, ja et pagaré jo algú perquè et netegi el lavabo.

Vaig explicar-li –per enèsima vegada– que totes les dones de la neteja, excepte potser l'hongaresa de les minifaldilles, cometien errors. Però aquesta dona de fer feines minifaldillera, que havia treballat per al Gene, havia desaparegut per culpa d'algun problema amb el Gene i la Claudia.

–Ja et donaré el mòbil de l'Eva. Però no esmentis el meu nom.

–¿I si m'ho pregunta? ¿Com vols que respongui sense esmentar el teu nom?

–Tu digue-li que li truques perquè és l'única senyora de la neteja que treballa com Déu mana. I si m'esmenta a mi, tu calles.

Era una solució excel·lent, i il·lustrava molt bé l'habilitat del Gene per resoldre problemes socials. L'Eva estaria contenta de veure que se li reconeixia la feina ben feta, i fins i tot podia resultar idònia per exercir aquesta funció de manera permanent, cosa que alliberaria una mitjana de tres-cents seixanta minuts setmanals del meu horari.

El problema de la conferència del Gene havia sorgit perquè se li havia presentat l'oportunitat de tenir relacions sexuals amb una professora universitària xilena que era a Melbourne per assistir a una conferència. El Gene té un projecte: tenir relacions amb dones de tantes nacionalitats diferents com sigui possible. Com a professor de psicologia, està interessadíssim per l'atracció sexual entre humans, que segons ell està molt determinada genèticament.

Aquesta tesi és coherent amb la seva formació com a genetista. Seixanta-vuit dies després de contractar-me com

a investigador postdoctoral, el van ascendir a cap del Departament de Psicologia, un nomenament summament polèmic que se suposava que havia de convertir la universitat en capdavantera en psicologia evolutiva i augmentar el seu prestigi.

Durant la temporada que vam treballar plegats al Departament de Genètica vam tenir discussions interessants, i, encara que ara tingui un altre càrrec, això no ha canviat. Només per això, jo ja m'hauria sentit satisfet amb la nostra relació, però el Gene a sobre em va convidar a sopar a casa seva i va dur a terme altres rituals propis d'una relació d'amistat, cosa que va donar lloc a una relació social. La seva dona, la Claudia, que és psicòloga clínica, ara també és amiga meva. Per tant, en total tinc dos amics.

Durant un temps, el Gene i la Claudia van intentar assessorar-me amb el Problema Dona per Tota la Vida. Per desgràcia, el seu punt de vista es basava en el paradigma clàssic de sortir, que jo prèviament ja havia descartat, perquè les probabilitats d'èxit no justificaven ni l'esforç que requeria ni les experiències negatives que se'n derivaven. Tinc trenta-nou anys, sóc alt, intel·ligent, estic en forma, tinc un estatus relativament alt i uns ingressos en tant que professor adjunt per sobre de la mitjana. Per lògica, hauria de resultar atractiu a un ampli ventall de dones. Al regne animal, no tindria problemes per reproduir-me.

El que passa és que tinc alguna cosa que a les dones els sembla poc atractiva. Sempre m'ha costat molt fer amics, i pel que es veu les deficiències que em causen aquest problema també han condicionat molt les meves temptatives d'iniciar una relació sentimental. El Desastre del Gelat d'Albercoc n'és un bon exemple.

La Claudia m'havia presentat una de les seves nombro-

ses amigues. L'Elizabeth era una enginyera informàtica summament intel·ligent i amb un problema de visió, tot i que corregit amb ulleres. Dic això de les ulleres perquè la Claudia me'n va ensenyar una foto i em va preguntar si em semblaven bé. Quina pregunta! I més venint d'una psicòloga! A l'hora d'avaluar la idoneïtat de l'Elizabeth en tant que parella potencial –una persona que t'ha d'estimular intel·lectualment, amb qui has de compartir activitats i potser fins i tot procrear–, la primera preocupació de la Claudia era com reaccionaria jo al veure-li les ulleres, que molt probablement ni tan sols eren una tria estrictament seva, sinó resultat dels consells d'un optometrista. En quin món he de viure! A més en acabat em va dir, com si fos un problema:

–Té les idees molt clares.

–¿Però estan basades en fets objectius?

–Suposo que sí –va dir la Claudia.

Perfecte. Era com si m'estigués descrivint a mí mateix.

Ens vam trobar en un restaurant tailandès. Per als socialment ineptes, els restaurants són un camp de mines; i jo, com sempre en aquesta mena de situacions, estava molt nerviós. Vam començar molt bé arribant tots dos a les 19.00 clavades, com havíem quedat. La manca de sincronització comporta una enorme pèrdua de temps.

Vam sobreviure al sopar sense que em retragués cap error social. Costa molt portar una conversa sense saber mai si estàs mirant la part del cos correcta, i em vaig concentrar només en els seus ulls amb correcció òptica, com m'havia recomanat el Gene. Això va provocar certes imprecisions en el procés d'ingestió, que aparentment ella no va advertir. Al contrari, vam tenir una discussió molt productiva sobre simulacions d'algoritmes. Era una noia molt

interessant! Fins i tot em veia amb cor de plantejar-me una relació estable amb ella.

El cambrer va portar la carta de postres i l'Elizabeth va dir:

–No m'agraden les postres asiàtiques.

Era més que probable que fos una generalització poc justificada i basada en una experiència pràctica limitada, i potser ja m'hauria hagut de posar en alerta. Però em va donar peu a fer un suggeriment imaginatiu:

–Podríem comprar un gelat a l'altra banda del carrer.

–Molt bona idea. Suposant que en tinguin d'albercoc.

Jo vaig pensar que estava progressant adequadament, i no se'm va acudir que la preferència per l'albercoc pogués ser un problema. M'equivocava. A la gelateria tenien una àmplia selecció de gustos, però havien exhaurit les existències de gelat d'albercoc. Jo en vaig demanar un de dos cons de xocolata amb xili i regalèssia i li vaig preguntar a l'Elizabeth quina era la seva segona preferència.

–Si no en tenen d'albercoc, no en vull.

No m'ho podia creure. Tots els gelats tenen bàsicament el mateix gust, a causa de la congelació de les papil·les gustatives. Sobretot els de fruita. Li vaig proposar mango.

–No gràcies. No em ve de gust.

Li vaig explicar la fisiologia del refredament de les papil·les gustatives una mica més extensament. Vaig aventurar que si li comprava un gelat de mango i un altre de préssec seria incapaç de diferenciar-los. I per extensió, el d'albercoc tampoc.

–No hi ha color –em va dir–. Si no ets capaç de diferenciar un mango d'un préssec, és que tens un problema.

Només era una simple discrepància objectiva que es podia resoldre ràpidament de manera empírica. Vaig de-

manar un gelat de la mida més petita de cadascun dels dos gustos. Però quan la persona que despatxava els va tenir preparats i em vaig girar per demanar-li a l'Elizabeth que tanqués els ulls per fer la prova, ja se n'havia anat. I ni «mètode empíric» ni «enginyera» informàtica.

Després la Claudia em va dir que hauria hagut de deixar córrer l'experiment abans que l'Elizabeth marxés. Evidentment. ¿Però en quin moment? ¿Quan es va produir el senyal? Aquestes són la mena de subtileses que sóc incapaç de veure. Però també sóc incapaç de veure per què la hipersensibilitat sobre gustos de gelats ha de ser un requisit per ser parella d'algú. Sembla raonable suposar que hi deu haver dones que no la troben indispensable. Per desgràcia, el procés per trobar-les és tremendament ineficaç. El Desastre del Gelat d'Albercoc m'havia costat una vetllada sencera de la meua vida, compensada només per la informació sobre simulacions d'algoritmes.

Amb dos dinars en vaig tenir prou per investigar sobre la síndrome d'Asperger i preparar-me la conferència; i, gràcies a l'accés a la Wi-Fi de la cafeteria de la biblioteca de medicina, sense que se'n ressentís la meua alimentació. No tenia coneixements previs sobre trastorns de l'espectre autista, perquè quedaven fora de la meua especialitat. Era un tema fascinant. Em va semblar pertinent centrar-me en els aspectes genètics de la síndrome, amb els quals el meu auditori probablement no estava familiaritzat. La majoria de trastorns tenen l'origen al nostre ADN, tot i que en molts casos encara l'hem de trobar. El meu treball se centra en la predisposició genètica a la cirrosi hepàtica. Em passo moltes hores de feina emborratxant ratolins.

Naturalment, els llibres i treballs d'investigació descriuen els símptomes de la síndrome d'Asperger, i jo vaig arribar a la conclusió provisional que la majoria eren simples variacions de la funció cerebral humana i que havien sigut medicalitzades de manera improcedent perquè no encaixaven amb les normes socials. Unes normes socials *artificials* que reflectien els patrons humans més habituals, però no tot el ventall possible.

La conferència estava programada per a les 19.00 en una escola a tocar del centre. Vaig calcular que el trajecte en bicicleta durava dotze minuts, i me'n vaig guardar tres per engegar l'ordinador i connectar-lo al projector.

Hi vaig arribar a les 18.57, sobre l'horari previst, vint-i-set minuts després de deixar l'Eva, la dona de la neteja minifaldillera, a casa meva. Hi havia unes vint-i-cinc persones fent temps davant de la porta i a dins de la classe, però de seguida vaig reconèixer la Julie, l'organitzadora, per la descripció que me n'havia fet el Gene: «rossa i amb les tetes grosses». De fet, tenia uns pits que no devien superar en més de l'u i mig les variacions de la talla mitjana en persones amb cossos del seu mateix pes, i per tant difícilment se'ls podia considerar un tret distintiu. Era més aviat un tema d'elevació i exposició relacionat amb l'elecció del vestuari, que em va semblar molt pràctic per a una calorosa nit de gener.

Devia trigar més del compte a verificar la seva identitat, perquè em mirava d'una manera estranya.

–Tu deus ser la Julie –li vaig dir.

–¿Que et puc ajudar en res?

Perfecte. Una persona pràctica.

–Sí, indica'm on és el cable VGA. Sisplau.

–Ah, tu deus ser el professor Tillman. M'alegro que hagi pogut venir.

Em va allargar la mà, però l'hi vaig rebutjar amb un gest.

–El cable VGA, sisplau. Són les 18.58.

–Relaxa't una mica –em va dir–. No comencem mai abans de les 19.15. ¿Et ve de gust un cafè?

¿Com pot ser que la gent valori tan poc el temps dels altres? Ara hauríem de tenir la inevitable conversa banal. Em podria haver quedat quinze minuts més a casa practicant aikido.

Fins aleshores només havia centrat l'atenció en la Julie i en la pantalla que hi havia al fons de la sala, però quan vaig mirar al meu voltant em vaig adonar que m'havien passat per alt dinou persones. Eren canalla, majoritàriament de sexe masculí, asseguts davant de les taules. Devien ser afectats per la síndrome d'Asperger. Gairebé tota la literatura se centra en nens.

Malgrat el problema que patien, estaven aprofitant molt millor el temps que els seus pares, que es dedicaven a petar la xerrada. La majoria estaven manipulant algun dispositiu informàtic portàtil. Vaig calcular que devien tenir entre vuit i tretze anys. Més valia que haguessin estat atents a classe de ciències, perquè el material que jo portava requeria uns coneixements bàsics de química orgànica i de l'estructura de l'ADN.

Vaig caure que no havia respost satisfactòriament la pregunta del cafè.

–No.

Per desgràcia, a causa del retard, la Julie s'havia oblidat de la pregunta.

–Que no vull cafè –li vaig especificar–. A partir de les 15.48 no en prenc mai. M'afecta el son. La cafeïna té una vida mitjana de tres o quatre hores, i per tant és una irres-

ponsabilitat servir cafè a les 19.00, si no és a algú que tingui previst estar llevat fins a la mitjanit tocada. Cosa que li impediria dormir les hores de son recomanades, suposant que tingui una feia convencional.

Estava intentant aprofitar el temps d'espera donant un consell pràctic, però pel que es veia ella s'estimava més parlar de trivialitats.

–¿El Gene està bé? –va preguntar.

Òbviament era una variant de la interacció convencional més habitual, el «¿Com estàs?».

–Està molt bé, gràcies –vaig fer jo adaptant la resposta convencional a la tercera persona.

–Ah! Em pensava que estava malalt.

–El Gene està perfectament de salut, deixant de banda els sis quilos de sobrepès. Aquest matí hem sortit a córrer plegats. Aquesta nit té una cita, i si estigués malalt no podria sortir.

Em va semblar que aquesta última precisió no li feia gaire gràcia. Després, revisant la interacció, em vaig adonar que el Gene li devia haver dit una mentida sobre els motius de la seva absència. Presumiblement amb la intenció d'estalviar-li la sensació que no donava prou importància a la seva conferència i per justificar el fet d'enviar-hi com a substitut un ponent de menys prestigi. És gairebé impossible fer una anàlisi d'una situació tan complexa, que inclou mentides i conjectures sobre la resposta emocional d'una altra persona, i a continuació preparar ràpidament una mentida plausible, i tot plegat mentre hi ha algú esperant que responguis a la pregunta que t'acaba de fer. Però la gent espera que siguis capaç de fer-ho!

Finalment vaig encendre l'ordinador i vam començar, *divuit minuts tard*. Hauria de parlar un quaranta-tres per

cent més ràpid per acabar sobre l'horari previst, a les 20.00, un objectiu virtualment impossible. Acabariem més tard del previst, i tota la meva programació pel que quedava de dia se n'aniria a fer punyetes.

Havia titulat la xerrada «Precursors genètics dels trastorns de l'espectre autista» i havia trobat unes il·lustracions boníssimes sobre les estructures de l'ADN. Quan només feia nou minuts que parlava, una mica més ràpid del normal per recuperar temps, la Julie em va interrompre.

—Professor Tillman. La majoria no som científics, potser hauria de ser una mica menys tècnic.

Aquesta mena d'interrupcions m'irriten molt. La gent et pot explicar totes les suposades característiques d'un Gèminis o un Taure i es pot passar cinc dies mirant un partit de criquet, però és incapaç d'interessar-se o de trobar temps per aprendre ni les quatre coses més bàsiques sobre com estem fets els humans.

Vaig continuar amb la presentació que tenia preparada. Era massa tard per fer canvis, i segurament hi havia oients prou informats per seguir-me.

No m'equivocava. Es va aixecar una mà, un individu de sexe masculí d'uns dotze anys.

—Vostè diu que és improbable que hi hagi un sol marcador genètic, que segurament hi ha diversos gens implicats i que l'expressió global depèn de la combinació específica d'aquests gens. ¿Afirmatiu?

–Exacte! I dels factors ambientals. És una situació anàloga al trastorn bipolar, que...

La Julie em va tornar a interrompre.

–Per als que no som genis, em sembla que el que el professor Tillman ens està recordant és que amb l'Asperger s'hi neix. Que no és culpa de ningú.

Em va horroritzar que fes servir la paraula «culpa», amb totes les seves connotacions negatives, i sobretot que l'hagués fet servir la persona que havia organitzat la conferència. Això em va fer replantejar la decisió de no desviar-me de qüestions genètiques. Segurament era una cosa que ja feia estona que es covava en el meu subconscient, i podria ser que a conseqüència d'això apugés una mica el to de veu.

–Culpa! L'Asperger no és cap culpa. És una variant. Potencialment és un gran avantatge. La síndrome d'Asperger està associada amb l'organització, la concentració, el pensament innovador i l'objectivitat racional.

Una dona del darrere de la sala va aixecar la mà. En aquell moment jo estava concentrat en la meva argumentació i vaig cometre un petit error social, tot i que de seguida vaig rectificar.

–¿Aquella dona grassa, vull dir amb sobrepès, del final?

La dona es va quedar un moment en silenci, va mirar al seu voltant, i finalment va preguntar:

–¿«Objectivitat racional» és un eufemisme de «carència d'emocions»?

–Un sinònim –vaig replicar–. Les emocions poden provocar greus problemes.

Vaig pensar que podia ser útil posar un exemple i vaig recórrer a un escenari on un comportament emocional pogués tenir conseqüències nefastes.

–Imagini's –vaig dir– que està amagada en un soterrani. L'enemic l'està buscant a vostè i als seus amics. Tothom ha d'estar en silenci, però el seu bebè plora. –Vaig fer una imitació, com hauria fet el Gene, per ser més convincent.– Uaaaaaaaaaaaa! –Aquí vaig fer una pausa dramàtica.– Vostè té una pistola...

Es van alçar mans pertot arreu. La Julie es va posar dreta d'un salt mentre jo continuava.

–Amb silenciador. Cada cop són més a prop. Els mataran a tots. ¿Què fa, vostè? El bebè brama...

Els nens es morien de ganes de respondre. Un va cridar:

–Matar el bebè!

De seguida van començar tots a cridar: «Matar el bebè, matar el bebè!»

El nen que havia fet la pregunta sobre genètica va cridar:

–Matar l'enemic!

I un altre va dir:

–Parar-los una emboscada!

No paraven de suggerir solucions:

–Fer servir el bebè d'esquer!

–¿Quantes pistoles tenim, en total?

–Tapar-li la boca!

–¿Quanta estona es pot viure, sense respirar?

Com ja m'esperava, totes les idees van sortir dels «pacients» amb Asperger. Els pares no van fer cap proposta constructiva. Fins i tot n'hi va haver que van intentar coartar la creativitat dels seus fills.

Jo vaig alçar totes dues mans:

–Temps. Ho heu fet molt bé. Totes les solucions racionals han vingut dels *aspis*. Tots els altres han quedat incapacitats per culpa de les emocions.

Un dels nens va cridar:

–Visca els aspís!

Jo havia trobat aquesta abreviatura a la literatura, però pel que es veia per a la canalla era nova. Aparentment els havia agradat, i al cap d'un moment s'enfilaven tots a la cadira i després a la taula, brandant el puny i corejant «Visca els aspís!». Pel que havia llegit, els nens amb síndrome d'Asperger sovint se senten molt insegurs en situacions socials. La seva eficàcia en la resolució de problemes semblava haver actuat com una cura momentània, però novament els seus pares van ser incapaços de reaccionar-hi amb positivitat; en lloc d'això, es van dedicar a escridassar-los i, en alguns casos, fins i tot a intentar fer-los baixar de la taula. Semblaven més preocupats pel respecte a les convencions socials que no pas pels progressos que estaven fent els seus fills.

A mi em va fer l'efecte que m'havia explicat prou bé, i la Julie va considerar que no calia que continuéssim amb la genètica. Els pares semblaven estar reflexionant sobre el que els seus fills havien après i van marxar sense interactuar més amb mi. Només eren les 19.43. Un resultat excel·lent.

Mentre recollia el portàtil, la Julie va esclafir a riure.

–Mare de Déu! –va dir–. Necessito una copa.

Jo no acabava de veure clar per què compartia aquella informació amb algú que acabava de conèixer feia tan sols quaranta-sis minuts. Jo també tenia previst consumir una mica d'alcohol quan arribés a casa, però no veia per què n'havia d'informar la Julie.

Va continuar:

–¿Saps que no la fem servir mai, la paraula *aspís*? No volem que es pensin que és com una mena de club.

Una altra insinuació negativa en boca d'una persona que se suposava que cobrava per donar suport i ànims.

–¿Com ara l'homosexualitat? –vaig dir.

–*Touchée* –va dir la Julie–. Però això és diferent. Si no canvien, no podran tenir relacions de debò, no tindran mai una parella.

Era un argument raonable i que fins i tot jo podia entendre, ateses les meves dificultats en aquest àmbit. Però la Julie va canviar de tema:

–Has dit que hi ha coses, coses útils, que les saben fer millor que els... no aspís. A part de matar bebès.

–Evidentment.

No podia entendre que una persona implicada en l'educació de persones amb unes habilitats extraordinàries no fos conscient del valor d'aquestes habilitats i del gran mercat que tenien:

–A Dinamarca hi ha una empresa que contracta aspís per provar aplicacions informàtiques.

–No ho sabia –em va dir la Julie–. La veritat és que m'estàs obrint tota una perspectiva diferent. –Em va mirar un moment.– ¿Tens una estona per anar a fer una copa? –I a continuació em va posar una mà a l'espatlla.

Em vaig estremir automàticament. Aquell contacte físic estava claríssimament fora de lloc. Si jo li hagués fet allò a una dona, gairebé segur que hauria acabat tenint problemes, possiblement m'hauria denunciat per assetjament sexual a la degana i tot plegat hauria tingut conseqüències per a la meua carrera. No cal dir que a ella ningú la criticaria, per allò.

–Em sap greu, però tinc programades altres activitats.

–¿No pots ser una mica flexible?

–Ni pensar-hi.

Ara que havia aconseguit recuperar el temps perdut, no estava disposat a deixar que el caos s'apoderés un altre cop de la meua vida.

Abans de conèixer el Gene i la Claudia, tenia dues amigues. Una era la meua germana gran. Tot i que era professora de matemàtiques, no tenia gaire interès pels avenços en aquest camp. Però com que vivia a prop, em venia a veure un parell de cops a la setmana i fins i tot alguna vegada sense avisar. Menjàvem plegats i parlàvem de banalitats, de coses que li havien passat a algú de la família o de les nostres relacions socials amb els companys de feina. Un diumenge al mes anàvem junts en cotxe a Shepparton a dinar amb els pares i el nostre germà. Era soltera, una situació probablement relacionada amb el fet de ser tímida i poc atractiva segons els cànons tradicionals. Per culpa d'un flagrant i imperdonable error mèdic, ara és morta.

La segona amiga era la Daphne. El període d'amistat amb ella es va solapar amb el del Gene i la Claudia. Es va mudar al pis de dalt quan el seu marit va ingressar en una residència, amb demència. A causa d'un problema de genoll, agreujat per l'obesitat, la Daphne no podia fer més de quatre passes seguides, però era summament intel·ligent, i vaig començar a visitar-la regularment. No tenia cap titulació oficial, perquè havia assumit el paper femení tradicional de mestressa de casa. A mi em semblava un immens malbaratament de talent, sobretot perquè els seus descendents no li havien tornat les atencions rebudes. Estava tan interessada en la meua feina que vam posar en marxa el Projecte Ensenyar Genètica a la Daphne. Estàvem tots dos fascinats.

Va començar a venir a sopar al meu pis regularment, perquè hi ha un estalvi a gran escala quan fas menjar per a dues persones en lloc de fer dos menjars diferents. Cada diumenge a les 15.00 anàvem a veure el seu marit a la residència, que era a 7,3 quilòmetres. Jo era capaç de compaginar una caminada de 14,6 quilòmetres empenyent una cadira de rodes amb una interessant conversa sobre genètica. Mentre ella parlava amb el seu marit, que tenia un nivell de comprensió difícil de determinar però clarament baix, jo llegia.

El nom de Daphne l'hi havien posat per la planta que estava florint quan ella va néixer, el vint-i-vuit d'agost. Cada any, per l'aniversari, el seu marit li regalava dafnes, i ella trobava que era una cosa molt romàntica. Faltava poc perquè fos el seu aniversari i es lamentava que seria el primer cop en cinquanta-sis anys que no tindria lloc aquell acte simbòlic. La solució era òbvia, i el dia del seu setanta-vuitè aniversari, quan la vaig empènyer cap al meu pis amb la cadira de rodes, es va trobar que li havia comprat una quantitat considerable de flors d'aquesta espècie.

Així que en va sentir el perfum va començar a plorar. Jo em vaig pensar que havia comès un terrible error, fins que em va explicar que les llàgrimes eren un símptoma de felicitat. També va quedar molt impressionada amb el pastís de xocolata que li vaig fer, però no tant com amb les flors.

Mentre sopàvem va fer una afirmació increïble:

–Don, series un marit meravellós.

Això contradeia tant la meva experiència de rebuigs per part de les dones, que em vaig quedar molt desconcertat. Aleshores li vaig exposar els fets: li vaig explicar tot el meu historial d'intents de trobar parella i que, tot i que de

petit ja donava per fet que creixeria i em casaria, quan ja va ser molt evident que no era apte, vaig deixar córrer la idea.

El seu argument era simple: tothom té la seva parella ideal. Estadísticament, era gairebé segur que no s'equivocava. Desgraciadament, les probabilitats que trobés aquesta persona eren cada cop més minses. Però aquella conversa va deixar un desordre en el meu cervell, com un problema matemàtic que saps que ha de tenir alguna solució.

Durant els dos aniversaris següents vam repetir el ritual de les flors. El resultat no va ser tan espectacular com la primera vegada, però li vaig comprar també regals –llibres de genètica–, i es va posar molt contenta. Em va dir que el dia del seu aniversari sempre havia sigut el seu dia favorit de l'any. Jo ja ho sabia, que era un punt de vista habitual entre criatures, pels regals, però en un adult no m'ho esperava.

Noranta-tres dies després del tercer sopar d'aniversari, mentre anàvem cap a la residència comentant un article sobre genètica que la Daphne havia llegit el dia abans, vaig observar que s'oblidava d'uns quants punts significatius. No era el primer cop que li fallava la memòria, durant les últimes setmanes, així que vaig efectuar ràpidament una avaluació de la seva funció cognitiva. El diagnòstic va ser Alzheimer.

Les capacitats intel·lectuals de la Daphne es van deteriorar ràpidament, i al cap de poc ja no podíem tenir converses sobre genètica. Continuàvem sopant junts i anant a peu a la residència, però ara la Daphne parlava principalment del seu passat, sobretot del seu marit i la seva família, i això em va permetre fer-me una idea general de com deu ser la vida de casat. Encara insistia que jo estava en condi-

cions de trobar una parella compatible amb mi i de gaudir del mateix nivell de felicitat que havia experimentat ella a la vida. Posteriorment, gràcies a un treball d'investigació, vaig poder comprovar que els arguments de la Daphne es basaven en dades contrastades: els homes casats són més feliços i viuen més temps.

Un dia la Daphne em va preguntar:

—¿Quant falta perquè sigui el meu aniversari?

I em vaig adonar que havia perdut la noció del temps. Aleshores vaig decidir que era acceptable mentir per tal de maximitzar la seva felicitat. El problema era trobar dafnes fora de temporada, però encara me'n vaig sortir prou bé. Sabia que hi havia un genetista que estava treballant en l'alteració i extensió de la floració de les plantes amb finalitats comercials. Aquest genetista va poder subministrar al meu florista unes quantes dafnes, i vam fer un fals sopar d'aniversari. Cada cop que la Daphne preguntava per l'aniversari, repetia el procediment.

Al final va haver d'anar-se'n amb el seu marit a la residència. Com més li fallava la memòria, més sovint havíem de celebrar el seu aniversari, fins que vaig acabar anant-la a visitar cada dia. El florista em va donar una targeta especial a la fidelitat. Vaig calcular que, si comptàvem el nombre d'aniversaris, quan la Daphne va deixar de reconeixe'm havia fet dos-cents set anys; i tres-cents dinou quan va deixar de reaccionar al veure les dafnes i vaig deixar d'anar-la a veure.

No m'esperava tornar a tenir notícies de la Julie. Com sempre, les meves suposicions pel que fa al comportament humà eren errònies. Dos dies després de la conferència, a

les 15.37, em va sonar el telèfon. Era un número desconegut. La Julie va deixar un missatge dient que li tornés la trucada, i vaig deduir que em devia haver deixat alguna cosa.

Un altre cop m'equivocava. Volia continuar la conversa sobre la síndrome d'Asperger. Em va fer il·lusió saber que la meva aportació havia sigut tan efectiva. Va suggerir que en parléssim sopant, i tot i que no era el context ideal per a una discussió productiva, com que normalment s'oposol, seria fàcil de programar. Ara bé, tot depenia dels temes que volgués tractar...

–¿Quins temes en concret t'interessen?

–Home –va fer–, he pensat que en podríem parlar en general... coneixeu'ns una mica millor.

Em va semblar poc concret.

–Necessito que m'indiquis algun tema en concret, encara que sigui una mica ampli. De tot el que vaig dir, ¿què és el que més et va interessar?

–Ah... Suposo que allò dels provadors d'ordinadors de Dinamarca.

–Provadors d'aplicacions informàtiques. En aquest cas hauria d'investigar una mica més. ¿Què t'agradaria saber?

–M'agradaria saber com els busquen. La majoria d'adults amb Asperger no saben que el tenen.

Era un tema interessant. Entrevistar aspirants a l'atzar seria una manera molt poc eficient de detectar una síndrome que té una prevalença estimada de menys del 0,3 per cent.

Vaig aventurar una hipòtesi:

–Suposo que deuen fer servir un qüestionari per fer-ne un cribratge.

Abans d'acabar la frase se'm va encendre la llumeta... No literalment, és clar.

Un qüestionari! Quina solució tan evident! Un instrument fet a mida, científicament vàlid i que incorporés les millors pràctiques de cribratge per descartar les dones que es dediquen a perdre el temps, les desorganitzades, les discriminadores de gelats, les que es queixen d'assetjament visual, les que miren boles de vidre, les que llegeixen l'horòscop, les obsessionades amb la moda, les fanàtiques religioses, les vegetarianes, les que miren els esports, les creacionistes, les fumadores, les analfabetes en ciències, les homeòpates. Que les descartés totes, excepte, en el millor dels casos, la parella perfecta; o, sent una mica més realistes, les reduís a una petita llista de candidates més fàcil de gestionar.

–¿Don? –Era la Julie, encara al telèfon–. ¿Com vols que quedem?

Les coses havien canviat. Les prioritats eren diferents.

–No podrà ser –vaig dir–. Tinc l'horari ple.

Necessitaria tot el temps disponible per al projecte. El Projecte Dona per Tota la Vida.